

**TÜRK DÜNYASI VATANDAŞLIĞI DERS PROGRAMI
GELİŞTİRİLMESİ VE ETKİLİLİĞİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ PROJESİ
*İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ***

22 EKİM 2014

- **Arka plan / Gerekçe**

Türk Dünyası Vatandaşlık bilincinin başlangıçta Türkiye ve Kırgızistan arasında daha sonra ise Türklerin yaşadığı diğer ülkelerde gerçekleştirilebilmesine katkı sağlamaktır. Bunun yapılabilmesinin en temel esaslarından biri ise ortak eğitim programlarının oluşturulmasıdır. Devamlılığın sağlanabilmesi benzerlik ve farklılıkların tek amaçta bütünleştirilebilmesine bağlıdır. Önemli olan farklı seslerden oluşan bir kompozisyonu oluşturmaktır.

Bu çalışmanın birinci amacı farklı coğrafyalarda yaşayan, ancak aynı kültürel değerlere sahip olan Türkiye ve Kırgızistan'daki üniversiteli gençlerin "ortak kültür" anlayışı içerisinde hareket edebilme kapasitelerini ve dolayısıyla "Türk Dünyası Vatandaşlık" bilincini geliştirmektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için belirtilen ülkelerdeki üniversitelerde seçmeli ders olarak okutulmak üzere "Türk Dünyası Vatandaşlığı" adlı bir ders programı geliştirilecektir.

Proje sonucunda, bu dersi alan öğrenenlerin bilişsel anlamda farklı ülkelerin demografik yapılarını, eğitim sistemlerini, ortak maddi-manevi kültürel değerlerini, ekonomik sistemlerini tanımlamaları, kültürler arası ilişkilerin yararlarını ve zorluklarını tanımlamaları, kültürler arası ilişkilerin ekonomik, kültürel vb. anlamda sağlayacağı katkıları açıklayabilmeleri beklenmektedir. Duyuşsal açıdan, farklılıkları kabul edebilme ve zenginlik unsuru olarak görebilme algılarının geliştirilmesi, *sosyal, kültürel farklılıkları hesaba katmaksızın insanlık onuru duygusu, kendine ve başkalarına değer verme özelliğini geliştirmeleri*, ortak maddi-manevi kültürel değerlerini korumaya istekli olmalarını ve Türk Dünyası vatandaşlığı bilincini geliştirmeleri beklenmektedir. Beceri anlamında ise ortak kültürel değerleri, kültürler arası becerileri (kültürlerarası yetiyi ya da beceriyi (intercultural competence) geliştirmeleri) (*kültürler arası diyalog kurulması ve kültürel farklılıkların takdir edilmesi*) ve *ekiple çalışma becerileri geliştirmeleri beklenmektedir.*

- **Amaç:**

Madde 1. Bu protokolün amacı; Türkiye, Kırgızistan vd. ülkelerde yürütülecek olan bu projenin başarılı bir şekilde sürdürülmesine yönelik taraflarca (paydaşlar), uygun görülen tüm alanlarda işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktır.

- **Kapsam**

Madde 2. Bu protokol, birinci maddede belirtilen proje faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine yönelik usul ve esasları kapsar.

- **Tanımlar**

Madde 3. Bu protokolde geçen;

Üniversite: Projede yer alan Atatürk Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bitlis Eren Üniversitesi ve İ. Arabayev Üniversitesi Rektörlüklerini,

STK:

Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı'nı,

Uluslararası TEKE (Türkçe Edebiyat Kültür ve Eğitim) Dergisi'ni,

EPODER (Eğitim Programları ve Öğretim Derneği'ni),

Protokol; Atatürk Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bitlis Eren Üniversitesi ve İ. Arabayev Üniversitesi, Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı, Uluslararası TEKE (Türkçe Edebiyat Kültür ve Eğitim) Dergisi, EPODER (Eğitim Programları ve Öğretim Derneği), arasında imzalanan "İşbirliği Protokolu"nü

Kurul; Paydaşların aynı paralelde hazırladıkları projelerin Proje Yönetim Kurullarını ifade eder.

- **Temel Esaslar**

Madde 4. Bu Protokolde belirtilen, eğitimde işbirliğine yönelik hizmetlerin her boyutunda çalışmalar, aşağıdaki esaslara göre yürütülür:

- Çalışmalar, tarafların mevzuatlarına uygun olarak yürütülür.
- Çalışmalar bilimsel anlayışa uygun olarak yürütülür.
- Yapılan çalışmaların sonuçları tüm taraflarca şeffaf ve hızlı bir şekilde paylaşılır.
- Faaliyetlerin parasal kaygılar içine girilmeden yürütülmesi esastır.
- Kurul ve komisyon çalışmalarında kararların oy çokluğu(2/3) ile alınması esastır.
- Kurullarda kimlerin yer alacağı tarafların yetkili birimlerince belirlenir.
- Tarafların yükümlülükleri kendi personel ve maddi olanakları ile sınırlıdır.

• **Tarafların Sorumluluk ve Yükümlülükleri**

Madde 5. Bu protokolün tarafları ve yürütücüleri, Gaziantep, Atatürk, Bitlis Eren, Türkiye-Kırgızistan Manas, İ. Arabayev Üniversiteleri, EPODER, TEKE dergisi ve Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı yönetimleri proje kapsamındaki faaliyetleri kendi görev ve hizmet alanlarına göre yapılacak planlamalar ile yürütür. Bu kapsamda işbu protokol tarafları aşağıda belirtilen maddeleri yerine getirmeyi taahhüt ederler.

Atatürk Üniversitesi, Gaziantep Üniversitesi, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Bitlis Eren Üniversitesi ve İ. Arabayev Üniversitesi;

- Proje kapsamında "Türk Dünyası Vatandaşlığı" dersinin seçmeli ders olarak yer alması için gerekli mevzuatı düzenlemek,
- Proje faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için ilgili kişileri görevlendirmek
- Tüm taraflar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak ve geliştirmek
- Proje faaliyetleri için her türlü donanıma sahip uygun ortamları sağlamak
- İşbirliğinin gerektirdiği faaliyetleri gerçekleştirmek için destek sağlamak

Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı

- Proje faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için ilgili kişileri görevlendirmek
- Tüm taraflar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak ve geliştirmek
- Proje faaliyetleri için her türlü donanıma sahip uygun ortamları sağlamak
- İşbirliğinin gerektirdiği faaliyetleri gerçekleştirmek için destek sağlamak

Uluslararası TEKE (Türkçe Edebiyat Kültür ve Eğitim) Dergisi

- Proje faaliyetlerine yönelik bilimsel çalışmalarını bilimsel değerlendirme süreçlerinden hızlı bir şekilde geçirerek yayınlamak
- Proje faaliyetlerinin ve proje çıktılarının tanıtım ve yaygınlaştırılmasına katkı sağlamak

EPODER.

- Dernek üyelerini proje faaliyetlerine katkı sağlamaları için yönlendirmek
- Program geliştirme ve değerlendirme çalışmalarına danışmanlık hizmeti sunmak
- Dernek web sayfasından proje faaliyetlerinin tanıtımını yapmak

Gaziantep Üniversitesi Türk Dünyası Öğrenci Topluluğu

- Proje kapsamında seçmeli ders olarak katalogta yer alacak olan "Türk Dünyası Vatandaşlığı" dersini öğrencilerin seçmeleri konusunda tanıtım ve yönlendirmeler yapmak

- **Değişiklik**

Madde 6. Bu Protokol hükümlerinde taraflar karşılıklı olarak anlaşmak suretiyle değişiklikler yapabileceklerdir. Bu değişiklikleri gösterir belgenin taraflarca imzalanarak, imzalı protokol metnine eklenmesi, ek bir protokole ihtiyaç bırakmadan uygulama için yeterli olacaktır.

- **Protokolün Feshi**

Madde 7. Tarafların karşılıklı mutabakatı ile protokol her zaman için feshedilebilir.

- **Yürürlük**

Madde 8. On bir maddeden oluşan işbu Protokol, taraflarca 22/10/2014 tarihinde beş sayfa protokol metni Türkçe ve Kırgızca dillerinde 2 asıl nüsha ve olacak şekilde tanzim ve imza edilmiş olup, Protokolün birer nüshası taraflar tarafından muhafaza edilecektir.

İşbu Protokol imzalandığı tarihte yürürlüğe girer ve 5 yıl devam eder.

Taraflar

Prof. Dr. Hikmet KOÇAK
Atatürk Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. M. Yavuz COŞKUN
Gaziantep Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Sebahattin BALCI
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Tolobek ABDYRAHMANOV
I. Arabeyev Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Mahmud DOĞRU
Bitlis Eren Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ
Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve
Kültürel Araştırmalar Vakfı ve TEKE Dergisi Sahibi
ve Editörü

Prof. Dr. Hilmi BAYRAKTAR
Gaziantep Üniversitesi Türk Dünyası Öğrenci
Topluluğu

Prof. Dr. Özcan DEMİREL
EPODER

**МАДАНИЯТТАР АРАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮ
КОНТЕКСТИНДЕ
“ТҮРК ДҮЙНӨСҮНҮН АТУУЛУ” АТТУУ ТАНДАЛМА
САБАКТЫН ОКУУ ПРОГРАММАСЫН
ИШТЕП ЧЫГУУ ЖАНА НАТЫЙЖАЛУУЛУГУН
БААЛОО ДОЛБООРУНУН
*КЫЗМАТТАШТЫК ПРОТОКОЛУ***

22-ОКТЯБРЬ, 2014-ж.

**МАДАНИЯТТАР АРАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮ КОНТЕКСТИНДЕ
“ТҮРК ДҮЙНӨСҮНҮН АТУУЛУ” АТТУУ ТАҢДАЛМА САБАКТЫН ОКУУ ПРОГРАММАСЫН
ИШТЕП ЧЫГУУ ЖАНА НАТЫЙЖАЛУУЛУГҮН БААЛОО ДОЛБООРУ
КЫЗМАТТАШТЫК ПРОТОКОЛУ
22-ОКТЯБРЬ 2014-ж.**

- **Негиздеме**

Негизги максат жогоруда белгиленгендей, маданият аралык билим берүүнүн жана Түрк дүйнөсүнүн атуулунун аң-сезимин адегенде Түркия жана Кыргызстанда, кийинчерээк болсо түрк элдери жашаган башка өлкөлөрдө калыптандырууга салым кошуу болуп саналат. Муну ишке ашыруунун эң негизги шарттарынын бири – орток билим берүү программаларын түзүү. Уланмалуулукту камсыз кылуу окшоштук жана айырмачылыктарды бир максатта бүтүндүккө айландыруудан кез каранды. Эң башкы маселе ар түрдүү добуштардан бир композиция түзүү болуп саналат.

Тарыхый-маданий тамыры бир жана келечегин биргеликте курууга умтулган мамлекеттер, элдер жана коомдор билим берүү ишине олуттуу мамиле кылышы абзел. Жалпы маданий баалуулуктарды сактоо жана өнүктүрүү аларды биримдикте өнүктүрүүдөн кез каранды.

Сабакты өздөштүргөн студенттерден түрк тилдүү өлкөлөрдүн демографиялык түзүлүштөрүн, билим берүү системаларын, орток материалдык-руханий маданий баалуулуктарын, экономикалык системаларын, маданияттардын өз ара мамилелешүүлөрүнүн пайдасын жана кыйынчылыктарын билүүлөрү, маданияттар аралык мамилелердин экономикалык, маданий өнүгүүгө өбөлгө болоорун ачыктап, чечмемелей билүүлөрү күтүлөт. Ошону менен бирге жаштардын ар түрдүүлүктү кабыл ала билүү жана аны баалуулуктун элементи катары көрө билүү жөндөмдүүлүктөрүн өнүктүрүү; социалдык, маданий айырмачылыктарга карабастан адамды башкы баалуулук катары кабылдоо; өзүн жана башкалардын кадыр наркын баалай билүү; орток руханий-материалдык маданий дөөлөттөрдү сактоо мотивдерин өнүктүрүү, алар аркылуу түрк дүйнөсүнүн атуулдугу сезиминин калыптанышына өбөлгө түзүү максат кылынат. Билгичтик жана көндүмдөр жаатында маданият аралык мамиле куруу, маданияттар ортосунда диалог куруу жана маданий айырмачылыктарды кабыл алуу компетенттүүлүгүн өнүктүрүү коллективде иштөө жөндөмдүүлүгүн өнүктүрүлүшү күтүлөт.

- **Максат**

Берене 1. Бул протоколдун максаты – Түркия, Кыргызстан жана башка өлкөлөрдө бул долбоордун ийгиликтүү ишке ашырылышы үчүн тараптар ыңгайлуу деп тапкан бардык багыттарда кызматташтык жана координацияны камсыз кылуу.

- **Мазмун**

Берене 2. Бул протокол биринчи беренедө белгиленген долбоор ишмердүүлүгүн ишке ашырууга багытталган метод жана негиздерди камтыйт.

**МАДАНИЯТТАР АРАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮ КОНТЕКСТИНДЕ
“ТҮРК ДҮЙНӨСҮНҮН АТУУЛУ” АТТУУ ТАНДАЛМА САБАКТЫН ОКУУ ПРОГРАММАСЫН
ИШТЕП ЧЫГУУ ЖАНА НАТЫЙЖАЛУУЛУГУН БААЛОО ДОЛБООРУ
КЫЗМАТТАШТЫК ПРОТОКОЛУ
22-ОКТЯБРЬ 2014-ж.**

• **Аныктамалар**

Берене 3. Бул протоколдо кездешкен:

Университет – Долбоорго катышкан “Ататүрк Университети”, Газиантеп Университети, Кыргыз–Түрк “Манас” Университети, Битлис Эрен Университети жана И.Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик Университетинин ректораттарын,

Бейөкмөт уюмдар

“Валех Хажылар” эл аралык илимий жана маданий изилдөөлөр уюмун,

Эл аралык ТЕКЕ (Türkçe Edebiyat Kültür ve Eğitim – Түркчө, адабият, маданият жана билим берүү) журналын,

EPODER (Eğitim Programları ve Öğretim Derneği – Билим берүү программалары жана окутуу уюмун)

Протокол – “Ататүрк Университети”, Газиантеп Университети, Кыргыз–Түрк “Манас” Университети, Битлис Эрен Университети жана И.Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик Университети, “Валех Хажылар” эл аралык илимий жана маданий изилдөөлөр уюму, Эл аралык ТЕКЕ (Түркчө, адабият, маданият жана билим берүү) журналы, EPODER (Билим берүү программалары жана окутуу уюмунун) ортосунда кол коюлган “Кызматташтык протоколун”

Кеңеш – долбоор мүчөлөрү параллелдүү түрдө жүргүзүп жаткан долбоорлордун Башкаруу кеңештерин түшүндүрөт.

• **Негизги жоболор**

Берене . Бул протоколдо белгиленген, билим берүү кызматташтыгына багытталган бардык иш-аракеттер төмөнкү жоболорго жараша жүргүзүлөт.

- Иш–чаралар тараптардын мыйзамдарына ылайык жүргүзүлөт.
- Иш–чаралар илимий түшүнүктөргө ылайык жүргүзүлөт.
- Бардык тараптар аткарылган иштердин жыйынтыктарын ачык түрдө жана тез бөлүшүшөт.
- Ишмерүүлүктөр каржы маселелерине кирбестен жүргүзүлүшү шарт.
- Кеңеш жана комиссиянын иштеринде чечимдер бир добуштан / көпчүлүк добуш менен (2/3 сыяктуу) кабыл алынышы шарт.
- Кеңештерге кимдердин мүчө боло тургандыгы тараптардын тиешелүү бөлүмдөрү тарабынан белгиленет.
- Тараптардын милдеттери алардын персоналдык жана материалдык шарттары менен чектелген.

**МАДАНИЯТТАР АРАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮ КОНТЕКСТИНДЕ
“ТҮРК ДҮЙНӨСҮНҮН АТУУЛУ” АТТУУ ТАҢДАЛМА САБАКТЫН ОКУУ ПРОГРАММАСЫН
ИШТЕП ЧЫГУУ ЖАНА НАТЫЙЖАЛУУЛУГУН БААЛОО ДОЛБООРУ
КЫЗМАТТАШТЫК ПРОТОКОЛУ
22-ОКТЯБРЬ 2014-ж.**

• **Тараптардын жоопкерчиликтери жана милдеттери**

Берене 5. Бул протоколдун тараптары жана башкаруучулары Газиантеп Университети, “Ататүрк” Университети, Битлис Эрен Университети, Кыргыз–Түрк “Манас” Университети, И.Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик Университети, EPODER уюму, ТЕКЕ журналы, “Валех Хажылар” эл аралык илимий жана маданий изилдөөлөр фондунун башкармалыгы долбоордун алкагындагы милдеттерин өздөрүнүн тармактарына жараша пландоолор боюнча аткарышат. Буга байланыштуу бул протокол тараптарды төмөндө белгиленген беренелерди аткарууга милдеттендирет.

“Ататүрк” Университети, Газиантеп Университети, Кыргыз–Түрк “Манас” Университети, Битлис Эрен Университети, И.Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик Университети:

- Долбоордун алкагында “Түрк дүйнөсүнүн атуулу” аттуу сабактын тандалма сабак катары окутулушу үчүн керектүү укуктук-чөнемдик негиздерди түзүү;
- Долбоорго байланыштуу иш–чаралардын жүргүзүлүшү үчүн тиешелүү кишилерди милдеттендирүү;
- Бардык тараптардын өз ара кызматташтыгын жана координациясын камсыз кылуу жана өнүктүрүү;
- Долбоордун ишмердүүлүгү үчүн ар тараптан жабдылган жана жагымдуу чөйрөнү камсыз кылуу;
- Кызматташтык үчүн керектүү болгон иштерди ишке ашыруу үчүн көмөк көрсөтүү.

“Валех Хажылар” Валех Хажылар эл аралык илимий жана маданий изилдөөлөр фонду:

- Долбоорго байланыштуу иш–чаралардын жүргүзүлүшү үчүн тиешелүү кишилерди милдеттендирүү;
- Бардык тараптардын өз ара кызматташтыгын жана координациясын камсыз кылуу жана өнүктүрүү;
- Долбоордун ишмердүүлүгү үчүн ар тараптан жабдылган жана жагымдуу чөйрөнү камсыз кылуу;
- Кызматташтык үчүн керектүү болгон иштерди ишке ашыруу үчүн көмөк көрсөтүү.

Эл аралык ТЕКЕ (Түркчө, адабият, маданият жана билим берүү) журналы:

- Долбоордун алкагындагы илимий иштерди илимий баалоо процесстеринен тездик менен өткөрүп, жарыялоо;
- Долбоордун ишмердүүлүгүн жана жетишкендиктерин таанышуу жана жарыялоого көмөк көрсөтүү.

EPODER:

- Уюмдун мүчөлөрүн долбоор иштерине салым кошуу үчүн багыттоо;
- Программа даярдоо жана баалоо иштеринде консультация кызматтарын сунуу;
- Уюмдун сайтында долбоордун ишмердүүлүгүн таанытуу иштерин аткаруу.

Газиантеп Университетинин “Түрк дүйнөсүнүн студенттери” уюму:

- Долбоордун алкагында тандоо сабагы катары каталогдо орун ала турган “Түрк дүйнөсүнүн атуулу” сабагын студенттер тандашы үчүн таанытуу жана багыттоо иштерин ишке ашыруу.

МАДАНИЯТТАР АРАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮ КОНТЕКСТИНДЕ
“ТҮРК ДҮЙНӨСҮНҮН АТУУЛУ” АТТУУ ТАҢДАЛМА САБАКТЫН ОКУУ ПРОГРАММАСЫН
ИШТЕП ЧЫГУУ ЖАНА НАТЫЙЖАЛУУЛУГУН БААЛОО ДОЛБООРУ
КЫЗМАТТАШТЫК ПРОТОКОЛУ
22-ОКТЯБРЬ 2014-ж.

- **Өзгөртүү**

Берене 6. Бул протоколдун жоболоруна тараптардын өз ара келишим түзүүсү аркылуу өзгөртүүлөрдү киргизүүгө мүмкүн. Бул өзгөртүүлөр керсөтүлүп, документке эки тараптуу түрдө кол коюлуп, кол коюлган протокол текстине тиркелиши жетиштүү болуп, кошумча протокол түзүү зарылдыгы жаралбайт.

- **Протоколдун жоюлушу**

Берене 7. Тараптардын эки тараптуу макулдугу менен протоколду жоюу мүмкүн.

- **Жарамдуулук**

Берене 8. 8 жана беш беттен турган, түрк жана кыргыз тилдеринде 2 түпнуска болуп даярдалган бул протокол тараптар тарабынан 22.10.2014-ж. бекитилип, кол коюлуп, анын бирден нускасы тараптарда сакталат.

Тараптар

Проф., докт. Хакмет Кочак
“Ататүрк” Университетинин ректору

Проф. докт. Явуз Жошкун
Газиантеп Университетинин ректору

Проф., докт. Себахаттин Балжы
Кыргыз-Түрк “Манас” Университетинин ректору

Проф., докт. Телөбек Абдрахманов
И.Арабаев атындагы Кыргыз Мамлекеттик
Университетинин ректору

Проф., докт. Махмут Догру
БИТлис Эрен Университети ректору

Проф., докт. Женгиз Алйылмаз
“Валех Хажылар” Эл аралык илимий жана
маданий изилдөөлөр фонду жана
ТЕКЕ журналынын ээси жана редактору

Проф., докт. Жилми Байрактар
Газиантеп Университетинин “Түрк дүйнөсүнүн
студенттер” коомчулугу уюму

Проф., докт. Өзжан Демирел
EPODER

